

Text originálu: AAS 59 (1967), 657-697; EV 2, 1415-1513

Překlad: překladatel neveden

Vydání: Pracovní vydání. (Oproti tištěné verzi v odst. 1 mírně upraveno.)

Pro studijní potřebu Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci vydala Matice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc 2000.

Papež Pavel VI.

Encyklika
SACERDOTALIS CAELIBATUS
O kněžském celibátu
24. června 1967

Ctihodní bratři a milovaní synové, pozdrav a apoštolské požehnání

ÚVOD

Posvátný celibát dnes

1. Kněžský celibát, církví po staletí střežený a pro svou hodnotu považovaný za vzácný klenot, je plně hodnocen i v dnešní době, která prochází hlubokou duchovní proměnou ve své struktuře. Pod vlivem nově se rodících duchovních směrů je snaha, dokonce též výslovné přání, aby Církvi tak vlastní zákon byl přezkoumán, protože podle mnoha názorů v dnešní době a v dnešním světě je problematické, ba dokonce se zdá nemožné jej zachovávat.

Můj slib

2. Tato situace, která zneklidňuje a uvádí do zmatku svědomí některých kněží a mladých kandidátů kněžství, věřící děsí a mě nutí dále už neotálet a dodržet slib daný ctihodným koncilním Otcům, kterým jsem oznámil svůj úmysl znovu osvětlit a zdůvodnit kněžský celibát v současných okolnostech.¹ Zatímco jsem se dlouho a vytrvale modlil o světlo a o moc Ducha Utěšitele, zkoumal jsem v Boží přítomnosti návrhy a žádosti, které mi docházely ze všech stran, především od mnoha pastýřů Církve.

Šířka a závažnost této otázky

3. Otázka posvátného celibátu mi dlouho přicházela na mysl v celé své šíři a závažnosti: Má trvat tento přísný a vznešený závazek pro ty, kdo chtějí přijmout vyšší svěcení, ještě dnes? Je dnes možné a vhodné zachovávat takovýto závazek? Nedožrál snad čas k tomu, aby se rozvázalo pouto, které v Církvi spojuje celibát s kněžstvím? Nemohlo by být toto nesnadné zachovávání celibátu dobrovolné? Neprospívalo by to kněžské službě, neusnadnilo by to ekumenické sblížení? A má-li se skvělý zákon kněžského celibátu zachovávat dál, čím dokážu, že je dnes svatý a vhodný? Kterými prostředky může být zachováván a jak se může břemeno stát pomocí pro kněžský život?

¹ Srov. List z 10. listopadu 1965 kard. Tisserantovi, čtený na všeobecném zasedání Koncilu následujícího dne.

Skutečnosti a problémy

4. Když jsem o tom všem uvažoval, přicházely na mysl nejvíce námitky vznesené proti zachovávání posvátného celibátu. Je to téma tak důležité a spletité, že jsem ze svého apoštolského úřadu nucen poctivě zvážit příslušné skutečnosti a problémy a také je objasnit světlem pravdy, pocházejícím od Krista, s úmyslem ve všem splnit vůli toho, který mě povolal k tomuto úřadu, jak je to moje povinnost a poslání, ukázat, že jsem skutečně tím, za koho mě má Církev: služebník služebníků Božích.

Námitky proti kněžskému celibátu

Celibát a Nový zákon

5. Lze říci, že dosud nikdy nebyl kněžský celibát zkoumán tak důkladně ze všech hledisek, jako je zkoumán dnes v rovině naukové, historické, sociologické a pastýřské, a to často v podstatě s poctivými úmysly, třebaže se zdá, že použitá slova říkají něco jiného. Podívejme se čestně na hlavní námitky proti zákonu celibátu spjatého s kněžstvím. První, jak se zdá, pochází z nejpovolanějšího pramene: Nový zákon, ve kterém je uchováno, čemu učil Kristus a apoštolově, nevyžaduje celibát od těch, kteří slouží svatými věcmi, spíše jej nabízí jako svobodné následování nějakého zvláštního povolání nebo charismatu (Mt 19,11-12). Ježíš sám nekladal tuto podmínku při volbě apoštolů, a podobně ani apoštolově nepožadovali celibát od těch, které postavili do čela prvních křesťanských obcí (1Tim 3,2-5; Tit 1,5-6).

Církevní Otcové

6. Tento úzký vztah mezi povoláním ke služebnému kněžství a posvátným celibátem, který během věků stanovili církevní Otcové a spisovatelé, má původ ve smýšlení a dějinných situacích, které jsou velmi rozdílné od našich. Mnohdy se v patristických textech doporučuje kléru ani ne tak zachovávání celibátu jako spíše, aby se zdržovali užívat manželství. To je základ pro dokonalou nevinnost služebníků oltáře. Toto však často vnáší pesimismus u těch, kteří jsou ovlivňováni lidskou tělesností, neboť vyžaduje příliš velké nároky na představu o osobní čistotě, která je potřebná pro kontakt s posvátnými věcmi. Navíc zpochybňují, že základy stanovené v době církevních Otců se nehodí do každého společenského a kulturního prostředí, ve kterém je dnes Církev skrze kněze povolána působit.

Povolání a celibát

7. Jedna z obtíží, na kterou mnozí upozorňují, vyplývá ze skutečnosti, že existujícím zákonem celibátu je vlastně rozhodnuto o tom, že charisma kněžského povolání se kryje s charismatem dokonalé čistoty jako životního stavu Božího služebníka; a proto si kladou otázku, zda je správné vylučovat z kněžství ty, kteří jsou povoláni ke kněžské službě, ale necítí se být povoláni žít v celibátu.

Celibát a nedostatek kněží

8. Kdyby se kněžský celibát v Církvi vyžadoval nadále, způsobilo by to velké škody tam, kde je nedostatek kněží, jak to bohužel bylo konstatováno i samotným koncilem²; nadále by tak

² II. Vatikánský koncil: *Christus Dominus*, 35; *Apostolicam actuositatem*, 1; *Presbyterorum ordinis*, 10 a 11; *Ad gentes*, 19 a 38.

vznikaly dramatické situace, protože tento nedostatek by překážel plnému uskutečňování Božího plánu spásy a mnohdy ohrožoval i samotnou možnost, že se tam vůbec začne hlásat evangelium. Neboť že totiž řídnu řady kněží, to někteří přičítají faktu, že se musí zachovávat celibát.

Stíny celibátu

9. Nechybí ani hlasy těch, kteří jsou přesvědčeni, že kdyby byli kněží ženatí a nebyli vázáni celibátem, zabránilo by to nejen příležitosti porušit slib, nepořádku a politováníhodným dezercím, které bolestně zraňují celou církev, ale umožnilo by to Kristovým služebníkům podávat úplnější svědectví křesťanského života i ve vlastní rodině, což jim současný stav neumožňuje.

Násilí na přirozenosti?

10. Někteří trvají na tvrzení, že kněz je pro svůj celibát v nepřirozeném fyzickém a psychologickém rozpoložení, které poškozují rovnováhu a zraní jeho lidskou osobnost. Z toho důvodu často dochází k tomu, že kněz vyprahne a že je pak bez lidského tepla, že nesdílí plně život a osud s ostatními bratry a že je nucen žít sám a v hořkostech a s pocitem méněcennosti. Nesvědčí to snad o tom, že se tu činí nespravedlivé násilí a neomluvitelně se pohrdá lidskými hodnotami, které nám dal Bůh Stvořitel a které Bůh Vykupitel dovršil?

Neadekvátní formace

11. Kromě toho pozorujeme, že u kandidáta kněžství dochází k přijetí tak těžkého závazku, a je možné namítat, že je v praxi spíše výsledkem pasivního postoje, způsobeného často formací, která není zcela adekvátní a nerespektuje zcela lidskou svobodu. Není tedy výsledkem úplného osobního rozhodnutí. Stupeň poznání a samostatného rozhodování mladíka a jeho nepřiměřená psychofyzická zralost je neadekvátní významu, objektivním těžkostem a délkou trvání závazku, který na sebe bere.

Pravdivé hledisko

12. Víím, že mohou být proti posvátnému celibátu vzneseny ještě další námítky. Je to velmi složitá otázka, která, pokud jde o běžné pojmání života, tne do živého a vnáší do něho vyšší světlo, které pochází, z Božího zjevení. Nekonečná řada těžkostí provází ty, kteří „nechápu toto slovo“ (Mt 19,11), kteří neznají nebo zapomínají na „Boží dar“ (Jan 4,10) a nevědí, jaký je vyšší smysl pro přijetí tohoto způsobu života, jak podivuhodné jsou jeho účinky a jak je plodný a plný.

Svědectví minulosti a přítomnosti

13. Zdá se, jako by tento souhrn námitek přehlušil odvěký slavnostní hlas pastýřů Církve a duchovních vůdců a také svědectví živého příkladu zástupů svatých a věrných služebníků Páně, kteří posvátný celibát přijali za vnitřní projev a vnější znamení svého úplného a radostného zasvěcení Kristovu tajemství. Ó ne, tento hlas je i dnes silný a nezastřený.

Nezaznívá jen z minulosti. Přichází také z přítomnosti. Protože jsem vždy dbal o to, abych sledoval skutečnost, nemohu zavírat oči ani před touto skvělou a překvapující pravdou: také dnes je ve svaté Boží Církvi v každé části světa, kde postavila své svatostánky, bezpočet mužů, kteří slouží svatými věcmi, a to podjáhnové, jáhnové, kněží, a biskupové, kteří žijí

bezúhonně v dobrovolném celibátu a zasvěcení Bohu, a nemůže mi ujít, že vedle nich stojí nesmírné zástupy řeholníků, řeholnic a také mladých lidí, laiků, kteří jsou vesměs věrní závazku dokonalé čistoty. Oni v ní žijí ne z pohrdání božským darem života, ale z vyšší lásky k novému životu, vyvěrajícímu z velikonočního tajemství; žijí v ní s odvážnou přísností, s radostnou spiritualitou, s příkladnou bezúhonností a také poměrnou lehkostí. Tento velkolepý jev dokumentuje jedinečnou skutečnost Božího království, které existuje uprostřed moderní společnosti, a prokazuje pokornou a blahodárnou službu jako „světlo světa“ a „sůl země“ (Mt 5,13-14). Nemohu zamlčet svůj obdiv: tady nepochybně vane Kristův Duch.

Potvrzení platnosti celibátu

14. Domnívám se tedy, že vyžadovaný zákon posvátného celibátu má i dnes trvale provázet kněžskou službu. On má být nastávajícímu knězi oporou v jeho výlučné, trvalé a celoživotní volbě zasvětit se jedině a nejvyšší Kristově lásce a sloužit Bohu a Církvi a má charakterizovat jeho životní stav jak ve společenství věřících, tak v profánní společnosti.

Moc Církve

15. Charisma kněžského povolání, které směřuje ke konání bohoslužby a k náboženské i pastýřské službě Božímu lidu, se liší od charismatu, který vede k volbě celibátu v zasvěceném životě Bohu (Mt 5,7). Kněžské povolání je sice vnuknuto Bohem, ale nestává se definitivním a neuskutečňuje se bez souhlasu a přijetí ze strany toho, kdo má v Církvi moc a zodpovědnost za službu Božímu lidu. Zůstává tedy na církevní autoritě, aby podle podmínek místa a času stanovila, jací by konkrétně měli být mužové a jejich vlastnosti, aby mohli být pokládáni za způsobilé k náboženské a pastýřské službě v této Církvi.

Účel encykliky

16. V duchu víry se domnívám, že mi Boží prozřetelnost nabízí vhodnou příležitost k tomu, abych znovu objasnil hluboké důvody pro posvátný celibát, a to způsobem, který snad osloví lidi naší doby, protože těžkosti nemusí být na škodu, „naopak, mohou podněcovat k důkladnějšímu chápání víry“³; a ne jinak je to s církevní kázní, kterou se řídí život věřících. Je to pro mne radost, že mohu při této příležitosti a z tohoto hlediska kontemplovat nadpřirozené bohatství a krásu Kristovy Církve, kterou není možné vždy bezprostředně odhalit lidským zrakem, protože vychází z lásky božské Hlavy Církve a projevuje se v tak dokonalé svatosti (Ef 5,25-27), že lidský duch žasne a shledává, že na ni lidské síly nestačí.

³ II. Vatikánský koncil. Past. konst. *Gaudium et spes*, 62.

I. ČÁST

I. DŮVODY PRO POSVÁTNÝ CELIBÁT

Koncil a celibát

17. Druhý vatikánský koncil o trvalé zdrženlivosti vyhlásil, že „podstata kněžství ji sice nevyžaduje, jak je zjevné z praxe prvotní Církve a z tradice východních Církví“⁴, ale tentýž posvátný koncil také neváhal slavnostně potvrdit odedávna platný, posvátný, blahodárný zákon kněžského celibátu a uvedl důvody, které jsou dostatečné pro ty, kteří dovedou s vírou a nadšením ocenit Boží dary.

Staré argumenty v novém světle

18. O výjimečné vhodnosti celibátu pro Boží služebníky se neuvažuje teprve nyní. Přestože byly uváděné důvody různé podle různých povah a situací, vždy vycházely z úvah ryze křesťanských. v jejich hloubi lze chápat nejhlubší motivy. Ty může osvětlit více také zkušenost, nabývaná při hlubším pochopení duchovních věcí v průběhu věků⁵ pod vedením Ducha svatého, kterého Kristus slíbil těm, kteří jsou jeho, aby věděli, co má přijít (Jan 16,13), a aby se v Božím lidu prohlubovalo poznání Krista a Církve.

Christologický význam celibátu

Kristova novost

19. Křesťanské kněžství je něco nového a může být pochopeno jen ve světle novosti Krista, nejvyššího a věčného Velekněze, který ustanovil služebné kněžství jako skutečnou účast na svém jediném kněžství.⁶ Kristův služebník a správce Božích tajemství (1 Kor 4,1) má v něm tedy svůj nejbližší vzor a nejvyšší ideál (1 Kor 11,1). Pán Ježíš, jednorozený Syn Boží, poslaný Otcem na svět, se stal člověkem, aby lidstvo, podrobené hříchu a smrti, bylo vnitřně obnoveno a znovuzrozeno (Jan 3,5; Tit 3,5) a vstoupilo do Božího království. Ježíš, zcela poslušný vůle Otce (Jan 4,34; 17,4), uskutečnil toto stvoření nového člověka svým velikonočním tajemstvím (2 Kor 5,17; Gal 6,15) a v čase a prostoru přinesl novou, ušlechtilou a vznešenou formu života, která mění i samotný pozemský stav lidstva (Gal 3,28).

Manželství a celibát v novosti Krista

20. Také manželství, které z Boží vůle pokračuje v díle prvního stvoření (Gn 2,18), pojato do celkového plánu spásy, nabývá nového významu a nové platnosti. Ježíš mu totiž vrátil jeho původní důstojnost (Mt 19,3-8), poctil je (Jan 2,1-11) a povýšil na svátost a na tajemné znamení svého spojení s Církví (Ef 5,32). Tak křesťanští manželé, kteří se mají rádi, plní své specifické povinnosti a snaží se o svatost jim vlastní, se společně ubírají k nebeské vlasti. Avšak Kristus, prostředník vznešenější smlouvy (Žid 8,6), otevřel také novou cestu, na kterou

⁴ II. Vatikánský koncil. Dekret *Presbyterorum ordinis*, 16.

⁵ II. Vatikánský koncil. Dogmatická konstituce *Dei Verbum*, 8.

⁶ II. Vatikánský koncil. Dogmatická konstituce *Lumen gentium*, 28; Dekret *Presbyterium ordinis*, 2.

se vydává člověk, který je oddán Bohu celou svou bytostí a stará se jen o věci Páně (1 Kor 7,33-35). Tak se jasněji a dokonaleji manifestuje obnovující skutečnost Nového zákona.

Celibát a kněžství u Krista prostředníka

21. Kristus, jediný Syn Otce, je pro své vtělení prostředníkem mezi nebem a zemí, mezi Otcem a lidstvem. v plném souladu s tímto posláním zůstal Kristus celý svůj život panicem, čili byl zcela oddán službě Bohu a lidem. Tento hluboký vztah mezi celibátem a kněžstvím, který existuje u Krista, se odráží u těch, jejichž posláním je podílet se na důstojnosti a poslání věčného Prostředníka a Velekněze, a tato účast je o to dokonalejší, čím více je správce Božích tajemství osvobozen od pout těla a krve.⁷

Celibát pro nebeské království

22. Ježíš, který si vyvolil první pomocníky v díle spásy, chtěl, aby poznali tajemství nebeského království (Mt 13,11; Mk 4,11; Lk 8,10) a aby ze zcela zvláštního titulu byli Božími spolupracovníky a jeho vyslanci (2 Kor 5,20). Nazval je přáteli a bratry (Jan 15,15; 20,17), pro ně se posvětil, aby i oni byli vpravdě posvěceni (Jan 17,19), a slíbil přebohatou odměnu těm, kteří opustí dům, rodinu, manželku a děti pro Boží království (Lk 18,29-30). On dokonce tajemnými a podnětnými slovy doporučil⁸ ještě dokonaleji se zasvětit celibátem pro nebeské království těm, kterým je to dáno chápat (Mt 19,11-12). Motivem odpovědi na toto Boží charisma je nebeské království (Mt 19,12). A právě tak pro toto království (Lk 18,30), pro evangelium (Mk 10,29) a pro Kristovo jméno (Mt 19,29) vyzýval Ježíš k namáhavé apoštolské práci, která je spojena s mnohým, ochotně snášeným odříkáním, a tím také k hlubší účasti na jeho vlastním poslání (Mk 1).

Svědectví Kristu

23. U těch, které si Pán Ježíš povolal, se tedy stává rozhodnutí pro celibát žádoucí a důstojné, buď pro tajemství Kristovy novosti, nebo pro tajemství toho všeho, kdo On je a co znamená, anebo pro veškeré ideály evangelia a království, a také pro zvláštní znamení milosti, vyvěrající z Vykupitelova velikonočního tajemství. Rozhodují se tak nejen s úmyslem podílet se na jeho kněžství, ale sdílet s ním i stejný životní stav.

Plná míra lásky

24. Odpověď na Boží volání je odpovědí lásky na lásku, kterou nám Kristus dokázal vznešeným způsobem (Jan 15,13; 3,16). Tato odpověď je zahalena do jakéhosi tajemství pro zvláštní lásku k těm duším, které sám Kristus velmi závažnými slovy pozval, aby ho následovali (Mk 10,21). Milost rozmnožuje Boží silou požadavky lásky, která, pokud je opravdová, je totální, výlučná, pevná a trvalý, a je nepřekonatelným podnětem ke každému heroismu. Proto se v Církvi volba posvátného celibátu vždy považovala za „znamení a podnět lásky“⁹; za znamení výlučné lásky, podnět lásky otevřené všem. Kdo ještě může v takto darovaném životě, a to z důvodů, které jsem uvedl, spatřovat znamení úzkoprsosti? Vždyť on přece je a má být drahocenným a neobyčejně významným příkladem života, jehož hnací silou je láska, ve které člověk projevuje jedinečnou velikost. Kdo ještě může pochybovat o mravní

⁷ II. Vatikánský koncil. Dekret *Presbyterorum ordinis*, 16.

⁸ Tamtéž.

⁹ II. Vatikánský koncil. Dogmatická konstituce *Lumen gentium*, 42.

a duchovní plnosti života takto zasvěceného ne jakémukoliv, ale nejvznešenějšímu ideálu - Kristu a jeho dílu pro nové lidstvo na každém místě a v každé době?

Vybídnutí ke studiu

25. Tento biblický a teologický pohled, který naše služebné kněžství připojuje ke Kristovu kněžství, a ve kterém si ze života Krista, cele a bezvýhradně oddaného spásonosnému poslání, bereme příklad a důvody pro to, abychom si osvojili formu lásky a oběti, která je vlastní Kristu Vykupiteli, zdá se mi tak hluboký a tak nabitý spekulativními a praktickými pravdami, že vás, ctihodné bratry, teology a duchovní učitele a všechny kněze schopné nadpřirozené intuice ve svém povolání, vybízím, abyste vytrvali ve studiu této perspektivy a pronikali do jejích hlubokých a plodných skutečností, aby se pouto mezi kněžstvím a celibátem ukázalo ve své zářivé a hrdinské logice, která je důsledkem výlučné a bezmezné lásky ke Kristu Pánu a k jeho Církvi.

Eklesiologický význam celibátu

Celibát a láska Krista i kněze k Církvi

26. Kněz je uchvácen Kristem Ježíšem (Fil 3,12) tak dalece, že se mu dává celý a stává se podobnějším Kristu i v lásce, kterou věčný Kněz miloval Církev, svoje Tělo, když sám sebe za ni vydal, aby z ní udělal svou slavnou nevěstu, svatou a bez poskvrny (Ef 5,25- 27). Bohu zasvěcený celibát Božích služebníků je totiž projevem panické lásky Krista k Církvi a nadpřirozené panenské plodnosti tohoto manželství, ve kterém se Boží děti nerodí z těla a krve¹⁰ (Jan 1,13).

Jednota a harmonie kněžského života, služba slova

27. Když se kněz věnuje službě Pánu Ježíši a jeho mystickému tělu zcela svobodně, usnadněné tím, že se jí věnuje cele, daleko lépe uskutečňuje jednotu a harmonii svého kněžského života.¹¹ Roste v něm schopnost naslouchat Božímu slovu a modlit se. Boží slovo, které Církev předkládá, vzbuzuje totiž v knězi, který denně o něm rozjímá, žije ho a hlásá věřícím, nejsilnější a nejhlubší odezvu.

Posvátné officium a modlitba

28. A tak jako Kristus oddaný jen věcem Božím a Církve (Lk 2,49; 1 Kor 7,32-33), tak také jeho služebník následuje Nejvyššího Velekněze, který stojí před Boží tváří a přimlouvá se za nás (Žid 9,24; 7,25), modlí se pozorně a zbožně posvátné officium a tak propůjčuje svůj hlas Církvi, která se modlí se svým Ženichem¹², a neustále odtud sklízí radost a podněty a uvědomuje si potřebu setrvávat v modlitbě, což je úkol vysloveně kněžský (Sk 6,4).

Ve službě milosti a eucharistie

29. A také všechno ostatní v životě kněze nabývá plnějšího významu a posvěcující účinnosti. K tomu totiž, aby se zvlášť přičiňoval o svoje posvěcení, nachází nové podněty ve službě

¹⁰ II. Vatikánský koncil. Dogmatická konstituce, *Lumen gentium*, 42.

¹¹ II. Vatikánský koncil. Dekret *Presbyterorum ordinis*, 14.

¹² II. Vatikánský koncil. Dekret *Presbyterorum ordinis*, 14.

milosti a ve vysluhování eucharistie, ve které je shrnuto všechno dobro Církve.¹³ Když zastává úlohu Krista, kněz připojuje k obětovaným darům sám sebe, protože klade na oltář celý svůj život, který nese známky smírné oběti.

Život plný a plodný

30. O čem ještě můžeme uvažovat, co by mohlo zvýšit způsobilost kněze ve službě lásky a oběti za všechny Boží lid? Kristus řekl: „Nepadne-li pšeničné zrna do země a neodumře, zůstane samo; odumře-li však, přinese hojný užitek“ (Jan 12,24), a apoštol Pavel neváhal vydávat sebe den co den na smrt, aby jeho věřící byli jeho chloubou, kterou má před Kristem Ježíšem (1 Kor 15,31). Tak také kněz tím, že den co den odumírá sobě samému a zřiká se legitimní lásky k vlastní rodině z lásky ke Kristu a k jeho království, najde v Kristu slávu v plném a plodném životě, protože v něm miluje a dává se všem Božím dětem jako on.

Neženatý kněz ve společenství věřících

31. Kněz je ve společenství věřících, které mu bylo svěřeno, přítomným Kristem. Jeho největší důstojnost pramení z toho, že ve všem má být jeho obrazem a ve všem má následovat jeho příklad, jak ve svém vnitřním životě, tak v životě věnovaném službě. Kněz je pro své křesťanské děti znamením a zárukou oněch vznešených a nových skutečností Božího království, kterých je správcem a které on sám má ve vyšším stupni. K tomu kněz udržuje víru a naději všech křesťanů, kteří jsou právě jako křesťané povinni zachovávat čistotu podle svého stavu.

Pastorační účinnost celibátu

32. Zasvěcení se Kristu z nového vynikajícího důvodu, jakým celibát je, umožňuje knězi mimo jiné být i v praktickém životě výkonnějším a daleko lépe i po psychologické a emocionální stránce způsobilejším neustále uskutečňovat dokonalou lásku, která mu umožňuje konkrétně vynaložit všechno pro druhé a být vším pro všechny (2 Kor 12,15)¹⁴, a samozřejmě mu zaručuje větší svobodu i větší disponibilitu v pastorači¹⁵, v jeho aktivní a láskyplné přítomnosti ve světě, do kterého ho Kristus poslal (Jan 17,18), aby v něm plnil všechny svoje závazky ke všem Božím dětem (Řím 1,14).

Eschatologický význam celibátu

Touha Božího lidu po nebeském království

33. Boží království není z tohoto světa (Jan 18,36), ale zde na zemi je přítomné tajemným způsobem a bude dovršeno, až slavně přijde Pán Ježíš.¹⁶ Církev je tu na zemi zárodkem a počátkem tohoto království; zatím co pozvolna roste, touží po dovršení království a ze všech sil touží spojit se s Králem ve slávě.¹⁷

¹³ II. Vatikánský koncil. Dekret *Presbyterorum ordinis*, 5.

¹⁴ II. Vatikánský koncil. Dekret *Optatam totius*, 10.

¹⁵ II. Vatikánský koncil. Dekret *Presbyterorum ordinis*, 16.

¹⁶ II. Vatikánský koncil. Pastorační konstituce *Gaudium et spes*, 39.

¹⁷ II. Vatikánský koncil. Dogmatická konstituce *Lumen gentium*, 5.

Putující Boží lid se během dějin ubírá do své pravé vlasti (Fil 3,20), kde se v plnosti ukáže, že vykoupení lidé jsou Boží děti (1 Jan 3,2), a kde bude nevěsta Božího Beránka věčně zářit proměněnou krásou.¹⁸

Celibát jako znamení nebeských dober

34. Náš Pán a Mistr řekl: „Při vzkříšení se lidé nebudou ani ženit, ani vdávat, ale budou jako andělé v nebi.“ (Mt 22,30) v lidské společnosti, tolik zaměstnané pozemskými starostmi a mnohdy ovládané tělesnými žádostmi (1 Jan 2,16), je drahocenný Boží dar dokonalé zdrženlivosti pro nebeské království „zvláštním znamením nebeských darů“¹⁹, ohlašuje, že na zem už přichází doba spásy (1 Kor 7,29-31), ve které přichází nový svět a jaksi předvídá dovršení království, které potvrzuje jeho nejvyšší hodnoty a kterými jednou budou zářit všechny Boží děti. Je proto svědectvím o nutném úsilí Božího lidu dosáhnout posledního cíle pozemského putování a je všem pobídkou, aby pozvedli svůj zrak k tomu, co je nahoře, kde Kristus sedí po pravici Otce, a kde také náš život je skrytý v Bohu, ale potom se ukáže s Kristem ve slávě (Kol 3,1-4).

II. CELIBÁT V ŽIVOTĚ CÍRKVE

Křesťanský starověk

35. Studium historických dokumentů o kněžském celibátu by sice bylo poučné, ale velmi zdlouhavé. Spokojíme se tedy s následující zmínkou. Ve starokřesťanské době svědčí Otcové a církevní spisovatelé, že jak u kněží na východě, tak i na západě byla rozšířena praxe dobrovolného zachovávání celibátu²⁰, protože shledávali, že plně odpovídá jejich totálnímu zasvěcení službě Kristu a jeho Církvi.

Západní Církev

36. Na počátku 4. století Církev rozšířila a schválila tuto praxi různými zásahy provinciálních synod i římských papežů²¹ a upevnila ji. v dalších dějinných epochách, přestože se v samotném kléru objevovala opozice a morálka společnosti upadala, což nenapomáhalo heroismu ve ctnosti, nejvyšší pastýři a učitelé Božího lidu, strážcové a interpreti pokladů víry a svatých křesťanských mravů, podporovali, obhajovali a obnovovali kněžský celibát. Povinnost zachovávat celibát pak byla slavnostně uzákoněna Tridentským koncilem²² a vložena do Kodexu kanonického práva²³.

¹⁸ Tamtéž, 48.

¹⁹ II. Vatikánský koncil. Dekret *Perfectae caritatis*, 12.

²⁰ TERTULIAN, *De ex. castitatis*, 13: PL 2, 930; EPIFANIUS SV., *Adv. haer.*, I, 48, 9 a 59, 4: PG 41, 869, 1025; EFRÉM SV., *Carmina nisibena*, XVIII, XIX, ed. G. Bickell, Lipsko 1866, str. 122; EUSEBIUS CÉSAREJSKÝ, *Demonstr. evang.* 1, 9; PG 22, 81; CYR. JERUZALÉMSKÝ SV., *Catech.* 12, 25: PG 33, 767; AMBROŽ SV., *De offic. ministr.* 1, 50: PL 16, 97; AUGUSTIN SV., *De moribus Eccl. Cathol.* 1, 32: PL 32, 1339; JERONÝM SV., *Adv. Vigilant.* 2: PL 23, 340-41, SYNESIUS, BISKUP PTOLEM., *Epist.* 105: PG 66, 1485.

²¹ Poprvé na koncilu v Elvire ve Španělsku kolem r. 300, kán. 33, Mansi II, 11.

²² TRIDENTSKÝ KONCIL: Zasedání XXIV., kán. 9-10.

²³ CIC [1917], kán. 132, §1.

Učení posledních papežů

37. Papežové z doby nám nejbližší vyložili svou nauku s jasným úsilím sjednat kléru jasno v otázce celibátu a povzbudit ho, aby celibát zachovával.²⁴ Chci využít této příležitosti, abych vzdal jmenovitě čest památce svého posledního předchůdce, který ještě žije v paměti lidí a který na římském synodu za upřímného potlesku římského kléru pronesl tato slova: „Zarmucuje mě, že někdo může blouznit o tom, že by katolická Církev chtěla nebo považovala za vhodné zřít se toho, co po staletí bylo a stále zůstává jednou z nejušlechtlejších předností jejího kněžství. Zákon kněžského celibátu a péče o to, aby byl zachován, zůstanou trvalou připomínkou na zápasy hrdinských dob, ve kterých Církev musela bojovat a vítězila, neboť jde o trvalý symbol Kristovy Církev, o úsilí, aby byla svobodná, čistá a katolická“.²⁵

Východní Církev

38. Pokud ve východní Církvi platí v otázce celibátu kléru jiné zákony, schválené roku 692 Trullánským koncilem²⁶ a otevřeně uznané II. vatikánským koncilem²⁷, je nutné to přičítat také tomu, že tato vznešená část Církev žila během svých dějin v jiných poměrech, ve kterých zajisté měla blahodárnou a nadpřirozenou pomoc Ducha svatého.

Využívám této příležitosti, abych vyjádřil všemu kléru východních Církví úctu a ocenění za jeho příkladnou věrnost a horlivost, pro kterou si zasluhuje upřímnou pochvalu.

Hlas východních Otců

39. Zároveň mě chvála panenství, kterou máme od východních Otců, povzbuzuje, abych trval na kněžském celibátu. Zní mi například v uších hlas svatého Řehoře z Nyssy, který nám připomíná, že „život v panenství je obrazem blaženosti, která nás čeká v budoucím věku“²⁸. Neméně mě v tom povzbuzuje chvála kněžství, nad kterou doposud rozjímám a kterou napsal svatý Jan Zlatoústý; chtěl v ní poukázat na nutnou harmonii, jaká má vládnout mezi soukromým životem služebníka oltáře a důstojností, kterou je vyznamenán pro svatou službu: „Patří se, aby ten, kdo na sebe bere kněžství, byl čistý, jako by žil v nebi“.²⁹

Významné znamení ve východní tradici

40. Není marné poukázat na to, že na Východě jsou na biskupy svěceni jen neženatí kněží a sami kněží se po kněžském svěcení nemohou ženit. Z toho jasně vyplývá, že také tyto úctyhodné Církev do určité míry přijímají zásadu, že se kněží nemají ženit, a že také

²⁴ PIUS X. SV., Exhort. *Haerent animo*, 4. srpna 1908: AAS 41 (1908), str. 555-577; BENEDIKT XV., List pražskému arcibiskupovi F. Kordačovi. 29. ledna 1920: AAS 12 (1920), str. 57-58; Kons. alokuce, 16. prosince 1920: AAS 12 (1920), str. 585-588; PIUS XI., Enc. *Ad cath. sacerdotii*, 20. prosince 1935: AAS 28 (1936), str. 24-30; PIUS XII., Apoštol. adhor. *Menti nostrae*, 23. září 1950: AAS 42 (1950), str. 667-702; Enc. *Sacra virginitas*, 25. března 1954: AAS 46 (1954), str. 161-191; JAN XXIII., Enc. *Sacerdotii nostri primordia*, 1. srpna 1959: AAS 51 (1959), str. 554-556.

²⁵ II. ŘÍMSKÁ SYNODA. Projev na 26. ledna 1960: AAS 52 (1960), str. 235-236.

²⁶ KONCIL V TRULLO, Kan. 6.12,13,48: Mansi XI, 944-948, 965.

²⁷ II. Vatikánský koncil, Dekret *Presbyterorum ordinis*, 16.

²⁸ Řehoř z Nyssy, *De virginitate* 13: PG, 46, 381-382.

²⁹ Jan Zlatoústý sv., *De sacerdotio*, 1, III, 4: PG, 48, 642.

podporují vhodnost celibátu pro křesťanské kněžství, které biskupové vlastní ve vrcholné a plné formě.³⁰

Věrnost západní Církve její tradici

41. v každém případě západní Církev nesmí zaostávat ve věrnosti své starobylé tradici a je nemyslitelné, že by šla po dlouhá staletí cestou, která místo toho, aby jednotlivcům a Božímu lidu pomáhala být duchovně bohatší, do určité míry jim spíše překážela, anebo že by svévolnými právními zásahy potlačovala rozvoj nejhlubších skutečností přirozenosti a milosti.

Zvláštní případy

42. Základní právní norma ve vedení katolické Církve, o které jsem se už zmínil (odstavec 15), stanovuje, že u těch, kteří jsou připuštěni ke kněžskému svěcení, zůstává v platnosti zákon, který požaduje svobodné rozhodnutí pro celoživotní celibát na jedné straně; na druhé straně je však možno souhlasit se studiem zvláštního postavení ženatých kněží, příslušníků církvi a křesťanských společenství dosud odloučených od společenství katolického, kteří se chtějí při hlásit k plnému společenství, aby pak v něm vykonávali kněžskou službu. Do duchovní správy je bude možné povolávat, avšak za takových okolností, že tím neutrpí dosavadní zachování celibátu.

Autorita Církve se nevyhýbá vykonávat tuto moc, což dokazuje možnost naznačená posledním ekumenickým koncilem, vysvětlit na jáhny muže zralého věku, kteří žijí v manželství.³¹

Potvrzení celibátu

43. Toto ovšem neznamená uvolnění již existujícího zákona a nesmí to být vykládáno jako předehra k jeho zrušení. Raději podporujeme úsilí na obranu duchovního pojetí a morální hodnoty panenství a celibátu³², než bychom byli shovívaví k této domněnce, která zatemňuje pravou nauku zdůvodňující existenci celibátu a oslabuje sílu a lásku, zářné hodnoty, ze kterých plyne jistota a smysl celibátu a které jej dělají bezpečným a šťastným.

Důvěra Církve

44. Posvátný celibát je zvláštní dar a celá současná Církev, slavnostně reprezentovaná svými odpovědnými pastýři z celého světa, vzhledem k zákonům východních církví, jak jsem již řekl, projevila svou plnou jistotu v Duchu svatém, „že Otec velkoryse udělí dar celibátu, tak přiměřený novozákonnímu kněžství, budou-li o něj pokorně a vroucně prosit ti, kteří kněžským svěcením mají účast na kněžství Kristově, a také celá Církev“³³.

Modlitba Božího lidu

45. Duchovně vybízím všechny Boží lid, aby splnil svou povinnost podporovat kněžská povolání³⁴ a snažně prosil Otce všech, božské ho Ženicha Církve a Ducha svatého, který je její duší, aby na při mluvu blahoslavené Panny a Matky Krista a Církve dával zvláště v naší

³⁰ II. Vatikánský koncil, Dogmatická konstituce *Lumen gentium*, 21,28,64.

³¹ II. Vatikánský koncil, Dogmatická konstituce *Lumen gentium*, 29.

³² Tamtéž, LG 42.

³³ II. Vatikánský koncil, Dekret *Presbyterorum ordinis*, 16.

³⁴ II. Vatikánský koncil, Dekret *Optatam totius*, 2; Dekret *Presbyterorum ordinis*, 11.

době tento jedinečný dar, na který Otec jistě není skoupý, a aby se tak duše pro něj disponovaly hlubokou vírou a velkodušnou láskou. Tak v našem světě, který potřebuje Boží slávu (Řím 3,23), budou kněží stále podobnější jedinému nejvyššímu Knězi, budou dělat Kristu čest (2 Kor 8,23) a skrze ně bude vzdávána v dnešním světě chvála vznešené Boží dobrotivosti (Ef 1,6).

Dnešní svět a posvátný celibát

46. Ano, ctihodní a nejdražší bratři v kněžství, které mám rád „láskou Ježíše Krista“ (Fil 1,8), právě tento svět, ve kterém žijeme, svět zasažený krizí růstu a přeměn, oprávněně hrdý na lidské hodnoty a vymoženosti, nutně potřebuje svědectví života zasvěceného nejvyšším a nejposvátnějším duchovním hodnotám, aby této naší době nechybělo vzácné a neporovnatelné světlo nejvznešenějších výsledků duchovního pokroku.

Malý počet kněží

47. Náš Pán Ježíš neváhal svěřit ohromný úkol evangelizovat tehdy známý svět malému hloučku mužů, o kterých by nikdo neřekl, že je jich na to dost a že na to mají dostatek schopností. a tomuto stádečku přikázal, aby se nebálo (Lk 12,32), neboť s ním a skrze něho přemohou svět (Jan 16,33), protože s nimi bude stále (Mt 28,20). Ježíš nás také upozornil, že Boží království má svou skrytou vnitřní sílu, takže samo od sebe roste a zraje, aniž člověk ví, jak (Mk 4,26-29). Žeň Božího království je hojná a dělníků je, tak jako na počátku, stále málo. Ono jich nikdy nebylo tolik, aby se mohlo usoudit, že je jich dost. Ale Pán království žádá o modlitbu, aby Pán žně poslal dělníky na svou žeň (Mt 9,37-38). Úsudky a chytrost lidí nemohou vyvážit tajemnou moudrost toho, který v dějinách spásy zahanbil světskou moudrost a moc svou pošetilostí a slabostí (1 Kor 1,20-31).

Odvaha víry

48. s odvahou víry vyslovuji hluboké přesvědčení Církve: když tu bude odhodlanější a velkodušnější odpověď na Boží milost, zjevnější a větší důvěra v jeho tajemnou a neochvějnou moc, otevřenější a plnější svědectví o Kristově tajemství, pak přes všechny lidské výpočty a zdání nikdy nedopustí, aby ztroskotalo to, co je jejím posláním: přinést spásu celému světu. Každý má vědět, že všechno může v tom, který jediný dává duši sílu (Fil 4,13) a dává růst své Církvi (1 Kor 3,6-7).

Kořen problému

49. Nesmíme ihned věřit, že by zrušením celibátu značně vzrostl počet kněžského dorostu. Zdá se, že to vyvrací soudobá zkušenost církví a církevních společenství dovolujících svým služebníkům manželství. Příčinu úbytku kněžských povolání musíme zajisté hledat jinde; především v tom, že v rodinách a u jednotlivců pohasl cit pro Boha a pro posvátno, že si vůbec nebo skoro vůbec neváží Církve jako prostředníka spásy, přinášené skrze víru a svátosti. Je tedy třeba zkoumat skutečný kořen problému.

III. CELIBÁT A LIDSKÉ HODNOTY

Celibát a lidská láska

50. Jak jsem již uvedl (odstavec 10), Církev dobře ví, že rozhodnutí pro posvátný celibát je volba řady tvrdých sebezapření, která se člověka hluboce dotýkají, přináší s sebou i vážné těžkosti a problémy, na které jsou dnešní lidé obzvláště citliví. Mohlo by se totiž zdát, že celibát není v souladu se slavnostním uznáním lidských hodnot ze strany Církve na posledním koncilu. Ale z pozornější úvahy zjistíme, že pokud kněz z lásky ke Kristu obětuje lidskou lásku, která se prožívá v rodině, ve skutečnosti vzdává mimořádný hold této lásce. Je totiž všeobecně známo, že člověk vždy obětoval Bohu to, co je důstojné toho, kdo dává, i toho, kdo přijímá.

Milost a přirozenost

51. Církev na druhé straně nemůže a nechce nebrat do úvahy to, že při volbě celibátu má hlavní slovo milost. A ta přirozenost neničí ani jí nečiní násilí, ale povznáší ji a dává jí nadpřirozené schopnosti a sílu. Bůh, který člověka stvořil a vykoupil, ví, co od něho může žádat, a dává mu všechno potřebné, aby mohl dělat to, co od něho žádá jako Stvořitel a Vykupitel. Sv. Augustin, který měl bohatou a bolestnou zkušenost se svou lidskou přirozeností, řekl: „Dej, co přikazuješ, a přikazuj, co chceš“.³⁵

Skutečná váha těžkostí

52. Poctiví znalost skutečných těžkostí celibátu je pro kněze velmi užitečná, ba nutná, aby si plně uvědomil, co celibát od něho vyžaduje, aby to byl celibát autentický a prospíval jemu i bližním. Ale právě tak poctivě se nemá přikládat těžkostem větší význam a větší váha v lidském a náboženském kontextu, než jaké skutečně mají, nebo dokonce prohlašovat, že jsou neřešitelné.

Celibát není proti přirozenosti

53. Jestliže to už věda potvrdila, není správné stále ještě opakovat (odstavec 10), že celibát je proti přirozenosti, jako by protirečil legitimním fyziologickým, psychologickým a citovým požadavkům, které jsou nutné pro naplnění a zralost lidské osobnosti. Člověk stvořený jako Boží obraz a podobný Bohu (Gn 1,26-27) není jen tělo a pohlavní pud, v něm není všechno. Člověk je také, a to především, rozum, vůle a svoboda. To jsou schopnosti, kterými převyšuje a má se považovat za vyššího než svět. Ony ho činí pánem vlastních fyzických a citových žádostí.

Hluboký důvod k celibátu

54. Jak jsem už řekl, pravým a hlubokým důvodem k posvátnému celibátu je volba niterného a plnějšího osobního spojení s tajemstvím Krista a Církve v zájmu celého lidstva. Není pochyb o tom, že při této volbě se mohou tyto nejvyšší lidské hodnoty projevit v nejvyšší míře.

Celibát jako povznesení člověka

³⁵ AUGUSTIN SV., Vyznání X, 29, 40: PL 32, 796.

55. Rozhodnutí pro celibát neznamena ignorovat a pohrdat pohlavním pudem a milostnými city, což by škodilo fyzické i psychické vyrovnanosti kněze. Ale vyžaduje jasné poznání, pozorné sebeovládání a moudré sublimování vlastní psychiky do vyšší roviny. Takto celibát celistvě povznáší člověka a účinně přispívá k jeho dokonalosti.

Celibát a zrání osobnosti

56. Přirozené a legitimní přání muže milovat některou ženu a založit si rodinu, je sice celibátem potlačeno, ale tím není řečeno, že manželství a rodina jsou jedinou cestou k celistvému dozrání lidské osoby. Láska v srdci kněze nevyhasla. Činorodá láska, napojená na nejčistší pramen (1 Jan 4,8-16), osvědčována napodobováním Boha a Krista, není láska o nic méně náročná a konkrétní než každá jiná opravdová láska (1 Jan 3,16-18); nekonečně rozšiřuje jeho obzor, prohlubuje a zvětšuje jeho smysl pro odpovědnost, která je známkou vyspělé osobnosti, a vychovává v něm plné a něžné city, které jsou projevem vyššího a širšího otcovství (srov. 1 Sol 2,11; 1 Kor 4,15; 2 Kor 6,13; Gal 4,19; 1 Tim 5,1-2) a které kněze nesmírně obohacují.

Posvátný celibát a manželství

57. Všechn Boží lid má svědčit o tajemství Krista a jeho království, ale toto svědectví nevydávají všichni stejně. Církev přenechává úkol svědčit o autentickém a plně křesťanském manželském a rodinném životě svým synům, ženatým laikům. Kněžím svěřuje svědectví o životě plně zasvěceném novým a přitažlivým skutečnostem Božího království. Knězi sice chybí osobní a bezprostřední zkušenost s manželským životem, ale určitě mu při jeho formaci, službě a milosti jeho stavu nebude chybět snad ještě hlubší znalost lidského srdce, která mu umožní vidět kořeny problémů, a tak svou cennou radou mohou pomáhat manželům a křesťanským rodinám (1 Kor 2,13). Přítomnost kněze, který žije plně svůj celibát, podtrhuje v křesťanských rodinách duchovní rozměr každé lásky, hodné tohoto jména, a jeho osobní obět přináší věřícím, kteří jsou spojeni posvátným manželským svazkem, milost opravdové jednoty.

Samota neženatého kněze

58. Je pravda, že kněz je pro svůj celibát osamělý. Ale jeho samota není prázdnota, protože je vyplněna Bohem a nesmírným bohatstvím jeho království. Kromě toho se na tuto samotu, která má být vnitřní i vnější plností lásky, připravoval, vědomě si ji zvolil, a to ne z pýchy, aby byl jiný než druzí, ani ne proto, aby se zbavil běžných starostí, anebo aby se stranil bratří, či z pohrdání světem. i když je vydělen ze světa, není kněz odloučen od Božího lidu, protože je ustanoven knězem pro dobro lidu (Žid 5,1), zcela zasvěcen lásce (1 Kor 14,4nn) a dílu, pro které ho přijal Pán.³⁶

Kristus a kněžská osamělost

59. Někdy bude osamělost na kněze bolestně doléhat, ale přesto nebude litovat toho, že si ji velkodušně zvolil. Také Kristus zůstal v nejtragičtějších hodinách svého života sám, opuštěn právě těmi, které si vyvolil za svědky a společníky svého života a kterým projevil svou lásku

³⁶ II. Vatikánský koncil, Dekret *Presbyterorum ordinis*, 3.

až do krajnosti (Jan 13,1), ale prohlásil: „Nejsem sám, neboť Otec je se mnou“ (Jan 16,32). Kdo se rozhodl patřit zcela Kristu, najde především v důvěrném společenství s ním a v jeho milosti sílu ducha, potřebnou k překonání smutku a znechucení. Nebude mu chybět ochrana Ježíšovy panenské Matky, starostlivá mateřská péče Církve, jejíž službě se zasvětil. Nebude mu chybět prozíravá péče jeho otce v Kristu, biskupa. Nebude bez přátelství svých kněžských spolubratří a útěchy celého Božího lidu. A jestliže mu tu jeho osamělost ztrpčí zášť, nedůvěra a lhostejnost lidí, bude umět sdílet s dramatickou jasností úděl Kristův jako apoštol, který není větší než ten, kdo ho poslal (Jan 13,16; 15,8), jako přítel, který je zapojený do nejbolestnějších a nejslavnějších tajemství božského Přitele, který ho vyvolil, aby v životě zdánlivě mrtvém přinášel tajemné ovoce života (Jan 15,15-16,20).

II. ČÁST

I. FORMACE KNĚŽÍ

Adekvátní formace

60. Rozjímání o kráse, důležitosti a vnitřní vhodnosti posvátného celibátu pro služebníky Krista a Církve ukládá tomu, kdo je v Církvi učitelem a pastýřem, povinnost dbát ze všech sil o jeho pozitivní zachování už od chvíle, kdy začíná příprava na přijetí tak vzácné ho daru. Těžkosti a problémy, pro které je některým kněžím obtížné nebo dokonce nemožné zachovávat celibát, nezřídka vyplývají z formace, která pro hluboké změny v této poslední době není vůbec adekvátní tomu, aby formovala osobnost hodnou Božího muže (1 Tim 6,11).

Uplatňování norem koncilu

61. v tomto směru už Otcové II. vatikánského koncilu vydali moudré předpisy a normy, které jsou v souladu jak s pokrokem v psychologii a pedagogice, tak i se změněnými poměry, ve kterých žijí lidé v současné společnosti.³⁷ Proto chci, aby byly co nejdříve vydány příslušné instrukce, ve kterých by bylo toto téma s pomocí odborníků probráno v potřebné šíři, aby ti, kdo mají v Církvi velmi důležitý úkol připravovat budoucí kněze, měli vhodnou a přiměřenou pomůcku.

Osobní odpověď na Boží volání

62. Kněžství je úřad, který ustanovil Kristus pro službu jeho tajemnému Tělu - Církvi. Proto přísluší církevní autoritě připouštět ke kněžství ty, které uznají za způsobilé a kterým dal Bůh, kromě jiných znaků kněžského povolání, také charisma posvátného celibátu (čl. 15).

Na základě tohoto charismatu, potvrzeného církevním zákonem, je člověk povolán odpovědět svobodným rozhodnutím a totálním zasvěcením a podřítit své „já“ vůli Boha, který ho volá. Konkrétně řečeno: kněžské povolání se projevuje u určitého muže, který se umí ovládat, a na kterém milost nepůsobí násilí. Nastávající kněží mají být tedy formováni tak, aby měli smysl pro přijímání Božího daru, byli k dispozici Bohu, který je volá, a největší váhu přikládali nadpřirozeným prostředkům.

Rovina přirozenosti a milosti

63. Aby bylo možno jej vést a usměrňovat ke kněžskému ideálu, je zároveň potřeba mít také na zřeteli biologický a psychologický stav kandidáta. Adekvátní formace má tedy harmonicky koordinovat rovinu milosti a rovinu přirozenosti u kandidáta, u kterého jasně poznáváme jeho reálný stav a citové schopnosti. Jeho reálný stav by se měl s velkou starostlivostí zjistit ihned, jakmile se projeví první příznaky posvátného povolání, vzít si tu na pomoc kompetentního lékaře nebo psychologa, a nespolehat se na narychlo poskytnuté a povrchní hodnocení. Nemá být opomenuta ani anamnéza, která by zjistila kandidátovu způsobilost i v této velmi důležité linii dědičných faktorů.

³⁷ II. Vatikánský koncil. Dekret *Optatam totius*, 3-11; srov. Dekret *Perfectae caritatis*, 12.

Nezpůsobilí

64. Ti, u kterých se zjistí, že jsou morálně, fyzicky nebo psychicky nezpůsobilí, se musí ihned od kněžské dráhy odradit. Vychovatelé musí vědět, že toto je jejich velmi vážná povinnost. Ať se neoddávají klamným nadějím a nebezpečným iluzím a ať nedovolují, aby je v sobě živil kandidát, jinak to bude mít škodlivé následky pro něho i pro Církev. Život, který je zcela vnitřně i navenek angažovaný v Božích věcech, jako je život neženatého kněze, vylučuje, že by jej mohli vést lidé psychofyzicky a morálně nevyrovnaní a nesmíme opovážlivě čekat, že v této záležitosti bude milost suplovat přirozenost.

Rozvíjení osobnosti

65. Pokud je už potvrzena kandidátova způsobilost a on byl přijat, aby nastoupil formaci, která ho dovede ke kněžství, musíme se postarat o postupný rozvoj jeho osobnosti, a to fyzickou, intelektuální a mravní výchovou, která směřuje k osobnímu ovládnutí a kontrole pudů, citů a vášní.

Potřeba kázně

66. Tato výchova musí být potvrzována vytrvalým přijímáním osobní i společné kázně, kterou vyžaduje kněžský život. Kněz, který ji nemá, nebo ji má málo, vystavuje se velikému riziku. Nemá ji snášet jen jako něco uloženého zvenčí, ale má ji takzvaně zvnitřnit, včlenit do komplexu duchovního života jako jeho nezbytný prvek.

Osobní iniciativa

67. Vychovatelské umění má podněcovat mladé k příznačné evangelijní ctnosti upřímnosti (Mt 5,37), a tak k nenucenému jednání a podporovat každou jejich dobrou osobní iniciativu, aby se kandidát naučil poznávat a hodnotit sám sebe, vědomě převzal vlastní odpovědnost za formaci a naučil se sebeovládání, které je v kněžském životě velmi důležité.

Uplatňování autority

68. Uplatňování autority, která má být v principu rozhodně pevná, musí být založeno na moudrém usměrňování, na pastoračním citu a má se odehrávat v dialogu a v postupném cvičení, které vychovateli umožní stále lépe pronikat do mladíkovy psychologie. Celá vychovatelská práce tím dostane pozitivní ráz a bude přesvědčivá.

Uvědomělá volba

69. Celistvá formace kandidáta kněžství má směřovat k tomu, aby si nesnadné závazky, které bude muset ve svém svědomí na sebe vzít před Bohem a před Církví, /volil klidně, uvědoměle a svobodně.

Nadšení a velkodušnost jsou podivuhodné vlastnosti mládeže a pokud jsou usměrňovány, zaslouží si Boží požehnání, obdiv a důvěru Církve i všech lidí. Ať se před mladými nezamlčuje žádná ze skutečných osobních a společenských těžkostí, se kterou se setkají po své volbě, aby jejich nadšení nebylo povrchní a bláhové; bude ale správné, jestliže vedle těžkostí se rovněž pravdivě a jasně vyzvedne vznešenost volby, která sice vyvolává v lidské osobě určité fyzické a psychické vakuum, ale na druhé straně přináší takovou duchovní plnost, že dokáže povznést kněžský život z hlubin nitra až na vrchol dokonalosti.

Askeze pro zrání osobnosti

70. Mladí musí být přesvědčeni, že nemohou vytrvat na své ne snadné cestě bez zvláštní askeze, vyšší, než se vyžaduje od všech ostatních věřících, a která je vlastní kandidátům kněžství.

Přísná, ne však ubíjející askeze spočívá v uvědoměném a vytrvalém osvojování těch ctností, které dělají z muže kněze: sebezapírání v nejvyšším stupni, které je hlavní podmínkou následování Krista (Mt 16,24; Jan 12,25); pokora a poslušnost jako vyjádření vnitřní pravdy a usměrněné svobody; moudrost a spravedlnost; statečnost a mírnost; ctnosti, bez kterých nemůže existovat pravý a hluboký náboženský život; smysl pro odpovědnost, pro věrnost a poctivost v přijímání závazků; harmonie mezi kontemplací a činností; odpoutanost a duch chudoby, které dávají sílu a ráz evangelijní svobodě; trvale prohlubovaná čistota, sladěná se všemi ostatními přirozenými a nadpřirozenými ctnostmi; pokojný a bezpečný styk se světem, kterému se kandidát kněžství jednou zasvětil ve službě pro Krista a jeho království. Takto kandidát kněžství s pomocí Boží milosti vospěje ve vyrovnanou, silnou a zralou osobnost, v syntéze vrozených a nabytých veličin, v harmonii všech jeho schopností, ve světle víry a spojení s Kristem, který si ho vyvolil pro sebe a pro službu ke spáse světa.

Zkušební období

71. Aby však byla větší jistota, že kandidát je způsobilý ke kněžství, a aby se znovu ověřilo, že je už lidsky a nadpřirozeně vospělý, i vzhledem k tomu, že při péči o duše je pro vnější nebezpečí těžší žít dobře³⁸, bude vhodné, aby se závazek posvátného celibátu za chovával během určitých zkušebních období, ještě dříve, než se přijetím kněžství stane trvalým a definitivním³⁹.

Volba celibátu jako sebedarování

72. Jakmile se dosáhne morální jistoty, že vospělost kandidáta skýtá dostatečné záruky, bude schopen vzít na sebe těžký a příjemný závazek kněžské čistoty jako darování sebe celého Pánu a jeho Církvi. Závazek celibátu, který Církev objektivně spojuje s kněžským svěcením, takto pod vlivem Boží milosti přijímá sám kandidát zcela vědomě a svobodně, ovšem ne bez prozíravé a moudré rady zkušených duchovních učitelů, která nemá nic ukládat, ale umožnit, aby toto velké a svobodné rozhodnutí bylo vědomější. v tomto slavnostním okamžiku, který provždy rozhodne o jeho životě, nebude kandidát cítit tíhu něčeho uloženého zvenčí, ale velkou radost z volby, kterou udělal z lásky ke Kristu.

II. KNĚŽSKÝ ŽIVOT

Neustálý zápas

73. Kněz se nemá domnívat, že mu svěcení všechno ulehčí a že ho bude vždy chránit před každým pokušením nebo nebezpečím. Čistota se nezískává jednou provždy, ale je výsledkem namáhavého zápasu a každodenního uplatňování. Dnešní svět velmi zdůrazňuje pozitivní hodnotu lásky ve vzájemném vztahu obou pohlaví, ale také zmnohonásobuje těžkosti a rizika v této oblasti. Proto kněz, aby si bedlivě chránil čistotu a aby potvrzoval ušlechtilost této

³⁸ TOMÁŠ AKV. SV., ST.,IIa- IIae, ot. 184, čl. 80.

³⁹ II. Vatikánský koncil. Dekret *Optatam totius*, 12.

ctnosti, musí jasně a klidně zvážit své postavení člověka vystaveného duchovnímu boji proti svodům těla v sobě samém a ve světě, a s neustálým obnovováním předsevzetí stále více zdokonalovat neodvolatelné sebedarování, které ho zavazuje k úplné, upřímné a reálné věrnosti.

Nadpřirozené prostředky

74. Každý den bude Kristův kněz získávat novou sílu a novou radost, jestliže bude rozjímáním a modlitbou prohlubovat motivy k sebedarování a přesvědčení, že si vyvolil ten nejlepší úděl. Pokor ně a vytrvale bude prosit o milost, aby zůstal věrný. Tato věrnost není nikdy odpírána tomu, kdo o ni prosí s upřímným srdcem a zároveň využívá dostupných přirozených i nadpřirozených prostředků. Hlavně nebude zanedbávat takové asketické normy, které jsou vy zkoušeny Církví a které jsou v dnešních době stejně potřebné, jako tomu bylo v minulosti.⁴⁰

Intenzivní duchovní život

75. Ať kněz s veškerou láskou, ke které ho inspiruje milost, pěstuje důvěrný vztah s Kristem a vniká do jeho nevyčerpateľného a oblažujícího tajemství. Ať se také snaží hlouběji vnikat do tajemství Církve. Životní stav odtržený od tajemství Církve by mu mohl připadat jako nepřiměřený a nesmyslný. Kněžská zbožnost, živená z nejčistšího pramene Božího slova a nejsvětější eucharistie, prožívaná v dramatu posvátné liturgie, oživovaná něžnou a osvícenou úctou k panenské Matce nejvyššího a věčného Velekněze a Královně apoštolů⁴¹, ho přivede k pramenům opravdového duchovního života, který jediný dává solidní základ zachovávání posvátného celibátu.

Duch kněžské služby

76. Kněz s Boží milostí a pokojem v duši bude pak statečně zdolávat mnohé závazky svého života a své služby, protože bude-li je konat s vírou a horlivě, bude v nich spatřovat nové příležitosti, aby dokázal, že zcela patří Kristu a jeho tajemnému Tělu pro posvěcení vlastní i jiných. Kristova láska, která ho pohání (2 Kor 5,14), mu pomůže nezářkat se svých nejlepších citů, ale sublimovat je tak, aby je zušlechťoval a prohluboval. Bude to dělat v duchu svého zasvěcení po příkladu Krista, nejvyššího Velekněze, který se hluboce podílel na životě lidí, měl je rád a trpěl za ně (Žid 4,15); bude napodobovat apoštola Pavla, který sdílel slabosti všech (1 Kor 9,22; 2 Kor 11,29), a vydával ve světě svědectví o světle a síle evangelia Boží milosti (Sk 20,24).

Bránit se tomu, co je nebezpečné

77. S vědomím svého plného sebedarování Pánu ať se kněz brání citovým sklonům, které uvádějí do pohybu vášně nedostatečně osvěcované a usměrňované rozumem, a ať si dá pozor, aby nebezpečné náklonnosti srdce nezdůvodňoval duchovními motivy nebo potřebou apoštolátu.

⁴⁰ II. Vatikánský koncil. Dekret *Presbyterorum ordinis*, 16, 18.

⁴¹ II. Vatikánský koncil, Dekret *Presbyterorum ordinis*, 18.

Mužná askeze

78. Kněžský život vyžaduje snahu o ryzí a upřímnou zbožnost, aby kněz žil z Ducha a Duch ho také vedl (Gal 5,25); vyžaduje také skutečnou, mužnou vnitřní i vnější askezi, protože ten, kdo ze zvláštního titulu náleží Kristu, s ním a pro něho ukřižoval své tělo i s jeho vášněmi a sklony (Gal 5,24), a neváhá tak kvůli tomu pod stupovat tuhé a dlouhé zápasy (1 Kor 9,26-27). Kristův služebník bude tak moci lépe ukazovat světu ovoce Ducha: lásku, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrotu, věrnost, tichost a sebeovládání (Gal 5,22-23).

Kněžské bratrství

79. Kněžskou čistotu upevňuje, střeží a chrání také určitý způsob života, určité prostředí a činnost příznačné pro služebníky Páně. Proto je třeba co nejvíce podporovat svátostné bratrství⁴², kterým jsou všichni kněží mezi sebou těsně spojeni kněžským svěcením. Náš Pán Ježíš hlásal nutnost zachovávat nové přikázání lásky a sám dal v jeho zachovávaní úžasný příklad, když ustanovil svátost eucharistie a katolického kněžství (Jan 13,15.34-35) a prosil nebeské ho Otce, aby láska, kterou ho Otec miloval od věčnosti, byla v jeho služebnících a on byl v nich (Jan 17,26).

Duchovní společenství a život kněží

80. Ať se tedy mezi kněžími vytváří dokonalé duchovní společenství a jeden za druhého ať se modlí, ať mezi nimi vládne pokojné přátelství a navzájem si ve všem pomáhají. Nikdy nebude přehnané, když se bude kněžím doporučovat určitá forma společného života, ve které bude jejich kněžská služba v pravém slova smyslu duchovní; častá setkání s bratrskou výměnou náhledů, rad a zkušeností mezi spolubratry; a když se bude iniciovat založení společenství, která podporují kněžskou svatost.

Láska ke spolubratřím, kteří se octnou v nebezpečí

81. Ať kněží přemýšlejí o napomenutí II. vatikánského koncilu⁴³, který je vyzývá k účasti na životě kněží, aby živě cítili svou odpovědnost za spolubratry, kteří jsou v těžkém postavení, ohrožujícím v nich Boží dar. Ať jsou jim ochotně k dispozici, protože oni více potřebují lásku, porozumění, modlitby, diskrétní, ale účinnou pomoc a mají právo počítat s bezmeznou láskou těch, kteří jsou a mají být jejich nejoprávněnějšími přáteli.

Obnovovat volbu

82. Ještě bych rád na doplnění a připomínku k tomuto mému písemnému rozhovoru s vámi, ctihodní bratři v episkopátu a s vámi, kněží a služebníci oltáře, doporučil, aby si každý z vás umínil, každoročně, ve výroční den svého kněžského svěcení, anebo všichni společně na Zelený Čtvrtek, v tajemný den ustanovení kněžství, a obnovil totální a důvěrné sebedarování Kristu Pánu, a tak znovu oživil vědomí svého vyvolení ke službě Bohu a zároveň pokorně a s odvahou zopakoval slib, že budete trvale věrni jeho výlučné lásce a svému čistému sebedarování (Řím 12,1).

⁴² II. Vatikánský koncil, Dekret *Presbyterorum ordinis*, 8.

⁴³ II. Vatikánský koncil, Dekret *Presbyterorum ordinis*, 8.

III. BOLESTNÉ DEZERCE

Kde je vina

83. Nyní se moje mysl s otcovskou láskou a s velkou úzkostí a bolestí obrací k těm mým nešťastným, ale stále velmi milovaným a velmi potřebným kněžským spolubratřím, kteří sice nadále nesou v duši posvátné znamení vtisknuté kněžským svěcením, ale naneštěstí byli nebo jsou nevěrní závazkům, které na sebe přijali v době svého vysvěcení na kněze. Jejich žalostný stav a soukromé i veřejné důsledky, které z toho vyplývají, přivádějí některé na myšlenku, zda právě celibát určitým způsobem nezavinil tyto tragédie a pohoršení, kterým trpí Boží lid. Ve skutečnosti to nezavinil celibát sám, ale ne vždy dostatečné a prozíravé zhodnocení vlastností kandidáta kněžství, anebo způsob, jak služebníci Páně žijí své totální zasvěcení.

Důvody pro dispense

84. Církev je velmi citlivá na smutný osud svých nešťastných synů a považuje za nutné vynaložit všechno úsilí, aby předcházela, anebo zacelila rány, které utrpěla jejich odpadem. Po příkladu svých po sledních předchůdců blahé paměti i já jsem se rozhodl nařídit, aby se šetření případů, které se týkají kněžského svěcení, rozšířilo i na další velmi závažné důvody, které nejsou uvedeny v současném kanonickém právu⁴⁴ a které mohou vyvolávat opodstatněné a věcné pochybnosti o plné svobodě a odpovědnosti kandidáta kněžství a o jeho způsobilosti ke kněžskému stavu, aby pak mohly zprostit závazku všechny, u kterých řádný soudní proces shledá nezpůsobilost.

Starostlivost a láska Církve

85. Těchto dispenzí, které se případně udělí, bude v porovnání k velikému počtu zdravých a věrohodných kněží ve skutečnosti mizivé procento, což jednak dokazuje péči o duchovní zdraví jednotlivců, ale také péči Církve o uhájení posvátného celibátu a totální věrnosti všech svých služebníků. Kdykoliv toto Církev dělá, dělá to vždy s hořkostí v srdci a především v těch zvláště bolestných případech, ve kterých odmítnutí důstojně nést Kristovo sladké jho způsobila krize víry nebo mravní slabosti, takže jsou často výsledkem zavinění a jsou pohoršující.

Smutná výzva

86. Kdyby tito kněží věděli, jaký zármutek, jaký neklid připravují svaté Boží Církvi, kdyby mysleli na to, jak slavné a krásné byly přijaté závazky a jakým nebezpečím jdou vstříc v tomto i budoucím životě, byli by opatrnější a rozvážnější ve svých rozhodnutích, horlivěji by se modlili a statečně by se varovali všeho, co vede k jejich duchovnímu a mravnímu selhání.

Mateřská péče Církve

87. Matka Církve se zvláště zajímá o případy mladých kněží, kteří začali s nadšením a horlivě svůj život služby: nestává se jim dnes, že při napětí v kněžské službě zažívají chvíle nedůvěry, skleslosti, vášně, zoufalství? Proto Církev chce, aby se zvláště v takových případech neopomenul žádný pokus, který by přivedl kolísajícího spolubratra k pokoji, k důvěře,

⁴⁴ CIC, kán. 214 [nově kán. 290].

k pokání, k novému začátku. A teprve potom, až se ukáže, že je případ neřešitelný, je nešťastný služebník zbaven úřadu, který mu byl svěřen.

Udělování dispensí

88. Pokud se ukáže, že se sice nemůže vrátit k zastávání kněžského úřadu, ale projevuje upřímnou a dobrou vůli žít křesťansky jako laik, Apoštolský stolec po prostudování všech okolností a se souhlasem místního ordináře nebo řeholního představeného nechá zvítězit lásku nad zármutkem a výjimečně udělí žádanou dispens, ale přitom pokaždé uloží vykonat nějaké zbožné a kající skutky, aby v tomto nešťastném, ale stále drahém synu zůstalo uzdravující znamení mateřského zármutku Církve a živější připomenutí, že všichni potřebujeme Božího milosrdenství.

Povzbuzení a napomenutí

89. Taková kázeň, přísná a zároveň milosrdná, stále inspirovaná spravedlností a pravdou, při největší opatrnosti a obezřetnosti, jistě přispěje k tomu, že se dobří kněží upevní v předsevzetí vést bezúhonný a svatý život, a kandidátům kněžství bude napomenutím, aby se pod moudrým vedením svých vychovatelů přibližovali k oltáři zcela dobrovolně, naprosto nezištně, s elánem, který je odpovědí na Boží milost a vůli Krista i jeho Církve.

Útěcha

90. Musím poděkovat s hlubokou radostí Pánu, když pozoruji, že nemálo těch, kdo bohužel byli dočasně nevěrní svému závazku, s dojemnou dobrou vůlí se chopili všech vhodných prostředků, hlavně intenzivního života modlitby, cvičení v pokoře, vytrvalého úsilí přistupovat ke svátosti pokání, a našli z milosti nejvyššího Velekněze znovu správnou cestu a k radosti všech jsou zase jeho věrnými služebníky.

IV. OTCOVSTVÍ BISKUPA

Biskup a jeho kněží

91. Nenahraditelnou a velmi platnou pomoc, aby snáze a zdárně plnili přijaté závazky, mají naši nejdražší kněží právo a povinnost hledat u vás, ctihodní bratři v episkopátu. Vy jste je přijali do semináře a usměrnili ke kněžství. Vy jste položili ruce na jejich hlavy. S vámi jsou spojeni kněžskou ctí a mocí svátosti kněžského svěcení. Vás zpřítomňují ve společenství svých věřících, s vámi jsou spojeni velkodušně a pevně, když na sebe berou podle své hodnosti vaše úkoly a starosti.⁴⁵ Tím, že si zvolili posvátný celibát, následovali příklad biskupů Východu a Západu, trvající už od křesťanského starověku. To je novým důvodem pro společenství mezi biskupem a knězem a příznivým faktorem k tomu, aby ho prožívali vroucněji.

Odpovědnost a pastorační láska

92. Něžná Ježíšova láska k jeho apoštolům se zjevně projevila tehdy, když je učinil služebníky svého skutečného a tajemného Těla (Jan 13,17), a také vy, v jejichž osobě je mezi

⁴⁵ II. Vatikánský koncil. Dogmatická konstituce *Lumen gentium*, 28.

věřícími přítomen Pán Ježíš Kristus, nejvyšší Velekněz⁴⁶, víte, že to nejlepší ze svého srdce a ze svých pastoračních starostí máte věnovat kněžím a mladým, kteří se připravují na kněžství.⁴⁷ Žádným jiným způsobem nemůžete projevit toto svoje přesvědčení lépe, než uvědomělou odpovědností a upřímnou a neochvějnou láskou, se kterou budete vést výchovu seminaristů a všemožně pomáhat kněžím, aby zůstali věrni svému povolání a svým závazkům.

Srdce biskupa

93. Lidská osamělost kněze, která je nezdědka příčinou skleslosti a pokušení, ať je vyplněna především vaší bratrskou a přátelskou přítomností a skutky.⁴⁸ Víc než představenými a soudci buďte svým kněžím učiteli, otci, přáteli a dobrými, milosrdnými bratry, připravenými chápat, odpouštět a pomáhat. Všechno své kněze povzbuzujte, aby vám důvěřovali, a k osobnímu přátelství s vámi, které nepotlačí, ale upevní ve vaší pastorační lásce jurisdikční poslušnost, aby sama poslušnost byla ochotnější, oddanější a jistější. Oddané přátelství a synovská důvěra k vám umožní kněžím otvírat vám včas svoje nitro, svěřit se vám se svými těžkostmi v jistotě, že vaše srdce najdou vždycky pohotové, aby do něj mohli složit i své případné prohry bez otrockého strachu, že budou potrestáni, ale se synovským očekáváním, usměrněním odpuštěním a pomocí, která jim dodá chuť s obnovenou důvěrou vykročit znovu na svou namáhavou cestu.

Autorita a otcovství

94. Ctihodní bratři, jistě jste všichni přesvědčeni, že vracet znovu knězi radost a dřívější nadšení pro vlastní povolání, vnitřní pokoj a naději na spásu je velmi potřebná a vznešená služba, která prospívá nespočetnému množství duší. I když budete někdy nuceni použít své autority a spravedlivou přísnost k některým z těch, kteří nedali na vaši dobrotu a svým chováním pohoršují Boží lid, udělejte potřebné opatření a navrhněte jim především pokání. Jednejte jako Pán Ježíš, Pastýř a strážce našich duší (1 Petr 2,25), nedolamujte nalomenou třtinu a neuhášejte doutnající knot (Mt 12,20); uzdravujte jako Ježíš rány, zachraňte to, co zahynulo (Mt 18,11), toužebně a láskyplně hledejte zbloudilou ovečku, abyste ji přivedli zpátky do tepla ovčince (Lk 15,4nn), a snažte se jako on až do krajnosti (Lk 22,48) přivolávat zpět nevěrného přítele.

Učitelství a bdělost

95. Jsem přesvědčen, ctihodní bratři, že svou naukou a moudrostí a ve své pastorační horlivosti nic nezanedbáte, aby vaši kněží vytrvale pěstovali ideál posvátného celibátu, že kněze, kteří opustili Boží dům, který je jejich pravým domovem, nebudete nikdy pouštět z očí, ať je výsledek jejich dobrodružství jakýkoli, protože oni na vždy zůstávají vašimi syny.

⁴⁶ II. Vatikánský koncil. Dogmatická konstituce *Lumen gentium*, 21.

⁴⁷ II. Vatikánský koncil. Dekret *Presbyterorum ordinis*, 7.

⁴⁸ Tamtéž.

V. ÚLOHA VĚŘÍCÍCH

Zodpovědnost všeho Božího lidu

96. Ctnost kněze je majetkem celé Církve. Je to víc než lidsky poklad a chloubu, přináší užitek a buduje celý Boží lid. Obracím se tedy s vřelou a naléhavou výzvou na všechny věřící, mé děti v Kristu, aby se i oni cítili zodpovědní za ctnosti svých bratří, kteří na sebe vzali poslání sloužit jim jako kněží pro jejich spásu. Ať se modlí za kněžská povolání, pracují pro ně a pomáhají svým kněžím oddaně a se synovskou láskou, s vnímavostí s nimi spolupracují, a to s úmyslem působit jim radost, a tím odpovídat na jejich pastorační péči. Ať povzbuzují tyto své otce v Kristu, když překonávají těžkosti všeho druhu, se kterými se setkávají při věrném plnění svých povinností a budování světa. Ať v duchu víry a křesťanské lásky pěstují v sobě hlubokou úctu a jemnou zdrženlivost ke knězi vzhledem k jeho postavení člověka, který je zcela zasvěcen Kristu a Církvi.

Výzva k laikům

97. s touto svou výzvou se obracím zvláště k těm laikům, kteří vytrvaleji a intenzivněji hledají Boha a směřují ke křesťanské dokonalosti ve světě. Svým oddaným a srdečným přátelstvím ke služebníkům oltáře mohou být pro ně velkou pomocí. Laici totiž, kteří jsou začleněni do časného řádu a zároveň zaangažováni na velkodušnějším a dokonalejším plnění křesťanských slibů, jsou schopni v některých případech poučit a posílit kněze, který je ponořen do tajemství Krista a Církve, aby neutrpěl v určitých situacích a pod špatným vlivem ducha světa újmu na svém povolání. Tak bude všecken Boží lid ctít Pána Ježíše v těch, kteří ho reprezentují, a o kterých sám řekl: „Kdo přijímá vás, přijímá mne, a kdo přijímá mne, přijímá toho, který mne poslal“ (Mt 10,40), a slíbil, že nepřijde o svou odměnu ten, kdo jeho poslaným prokáže skutky lásky (Mt 10,42).

ZÁVĚR

Mariina přímluva

98. Než ukončím tento svůj list, který s láskou v Kristu adresuji vám, moji ctihodní bratři, pastýři Božího stáda všude na zemi, a vám, draze milovaní kněží, moji bratři a synové, vybízím vás, abyste s obnovenou synovskou důvěrou a nadějí pozvedali oči a srdce k přemilé Ježíšově Matce, Matce Církve, a prosili ji o mateřskou a mocnou přímluvu za katolické kněžstvo. Boží lid ji obdivuje a ctí jako obraz a vzor Kristovy Církve ve víře a lásce a dokonalého spojení s ním. Panna a Matka Maria, může pro Církev, kterou rovněž nazývají pannou a matkou⁴⁹, vyprosit, aby se mohla trvale a pokorně honosit tím, že si její kněží uchovají vznešený a neporušený dar posvátného celibátu, a aby mohla vidět, že stále vzkvétá a zeje stále více oceňováno ve všech vrstvách lidské společnosti, aby tak na zemi rostl zástup těch, kteří následují Božího Beránka, kamkoli jde (Zj 14,4).

Pevná naděje Církve

99. Církev, která hlasitě prohlašuje tuto svou naději v Krista, je si ovšem vědoma, že na duchovní potřeby obyvatelstva je nedostatek kněží dramatický; ale s pevnou důvěrou věří, že duchovní kvalita služebníků oltáře přinese i kvantitu, protože pro Boha je možné všechno (Mk 10,27; Lk 1,37). v této víře a naději ať je s přáním nebeských darů pro vás pro všechny důkazem mé otcovské přízně apoštolské požehnání, které vám uděluji z plna srdce.

Dáno v Římě u sv. Petra, 24. června, ve svátek sv. Jana Křtitele, r. 1967, pátého roku mého pontifikátu.

Pavel VI.

⁴⁹ II. Vatikánský koncil, Dogmatická konstituce *Lumen gentium*, 63.64.